

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Projekt: Chytrý venkov: udržitelný rozvoj venkova s využitím Smart řešení (TL03000066)

Řešitelský tým:

Ing. Petr Hlaváček, Ph.D., Mgr. Vladan Hruška, Ph.D. a dále

Ing. Mgr. Marek Hartych, Mgr. Diana Holcová, Ph.D., Ing. Miroslav Kopáček,
Ing. Petra Olšová, Ph.D., Mgr. Kristýna Rybová, Ph.D., Ing. Vladimír Skalník,
Ing. Roman Vaibar, MBA, Ph.D., Ing. Petr Achs, Ing. Martin Domín

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 15. 9. 2022, Praha

Program **Éta**

Projekt

- doba řešení: 1. 5. 2020 - 30. 4. 2022
- partneři: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a Inovační centrum Ústeckého kraje, z. s.
- Vznikla ve spolupráci s:

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (odbor regionální politiky), Národní síť Místních akčních skupin ČR a MAS Český sever, MAS Labské skály, MAS Naděje a MAS Pošembeří

- cíle projektu:
 - Koncept Chytrého venkova
 - Metodika Chytrého venkova
 - Pilotní ověření
 - Implementační workshop

Venkov

Diferenciace

- Venkov tradičně vnímán jako stejnorodý, vnitřně nelišící se...
- ...ale velké rozdíly mezi venkovskými oblastmi
= rozdílné přírodní, sociální a ekonomické podmínky
- **Neexistuje univerzální recept na rozvoj venkovských oblastí**
 - každá má odlišné spektrum problémů

Venkov

Chytrý venkov

- Evropská komise (2019):

*„... **komunity** ve venkovských oblastech, které přinášejí inovativní řešení za účelem zlepšení jejich resilience, a staví na místních silných stránkách a příležitostech. Spoléhají se na **participativní přístupy** za účelem **vyvinutí a implementace vlastních strategií** pro zlepšení ekonomických, sociálních a/nebo environmentálních podmínek, **především** mobilizaci řešení založených na digitálních technologiích.“*

- **Digitální technologie mají být užívány, protože jsou vhodné, nikoli proto, že jsou módní**
- **Technologie nejsou vnímány jako cíl, nýbrž prostředek pro dosažení potřebných změn** = vyšší důraz na kvalitu života a komunitní rozvoj (Slee, 2019; Philip a Williams, 2019).
- Hýllová a Slach (2018): před přebíráním „osvědčených“ smart řešení je **nutné zohlednit místní kontext a podmínky** a stejně tak i **možnosti aktérů pro akceptaci technologií a dostatečných kompetencí k jejich využití.**

Chronologie postupu prací

- Koncept Chytrého venkova – pro teoretické ukotvení Metodiky
 - rešerše klíčové literatury
 - rozhovory (co je chytrý venkov?)
 - diskuze s MAS zapojenými do projektu.
- Metodika Chytrého venkova
 - rozhovory (role inovačního brokera)
 - diskuze s MAS zapojenými do projektu
 - tvorba typologických příkladů
 - workshop (vývoj specifických kritérií MAS pro definici chytrých projektů)
 - pilotní vyzkoušení.

Cíl Metodiky

- Cílem Metodiky je představit **ucelený rámec pro implementaci chytrých řešení problémů venkovských oblastí včetně návodu ke konkrétním vybraným aktivitám,**
- s důrazem na vnitřní zdroje venkovských oblastí a koncipování rozvoje na bázi vyvážené kombinace komunitních a technologických řešení.
- Metodika také navazuje na Koncepti Smart Cities, a „*vytvoření dobrých podmínek pro život lidí ve městech a jejich zázemí*“ (MMR ČR, 2021).

Postup prací na Metodice

- Koncept Chytrého venkova (2021)
 - širší, více teoretické pojednání o tom, co chytrým venkovem je a čím by měl být (založeno na rozsáhlé diskuzi vědecké literatury)
 - základní ideová a teoretická východiska pro definici Chytrého venkova
 - vysvětleny principy jednotlivých pilířů
 - určil hlavní tematické oblasti, které jsou klíčové z pohledu Smart řešení.
- Metodika Chytrého venkova (2022)
 - vychází z Konceptu
 - návod (nejen pro MAS, ale i vyšší plánovací úrovni)
 - včetně příkladů dobré praxe (i v budoucnosti)
 - chytrá řešení zaměřena na následující oblasti: chytré řízení obce, efektivní místní ekonomika, resilientní komunita a chytré služby, kvalitní životní prostředí, dopravní mobilita a inovativní energetika.

Metodika Chytrého venkova

Pilíře

- 1. Chytré řízení obce
 - 2. Efektivní místní ekonomika
 - 3. Resilientní komunita a chytré služby
 - 4. Kvalitní životní prostředí
 - 5. Dopravní mobilita
 - 6. Inovativní energetika
-
- Inovační broker

Metodika Chytrého venkova

1. Chytré řízení obce

- Role komunit a spolupráce v nich
- Horizontální spolupráce
 - aktéři stejné plánovací úrovně - obec a obec (DSO), MAS a MAS...
 - koordinace činností, služeb a jejich sdílení
- Vertikální spolupráce
 - napříč plánovacími úrovněmi – obce a kraj...
 - role sdružujících organizací
 - digitalizace veřejné správy
- Prostorové plánování
 - nutnost implementace a evaluace

Podpora sdílení zkušeností a poznatků prostřednictvím modelu inteligentního komunitního centra

- **Inteligentní infrastruktura a ICT** – vytvoření sítí umožňujících výměnu informací, umožnění přístupu k síti prostřednictvím chytrých zařízení, a to například prostřednictvím tabletů, mobilů atd.

- **Chytré aplikace** – jedná se o služby, které jsou poskytovány interaktivními softwarovými balíčky, a to např. webové portály a aplikace v zařízeních uživatelů.

Chytrá správa - podporovat participaci a rozhodování , služby inteligentního komunitního centra.

Zdroj:

<https://www.seidet.org/services>

Metodika Chytrého venkova

2. Efektivní místní ekonomika

- Pilíř propojuje témata populačního vývoje a ekonomik venkova
- Klíčové je vytvořit pracovní místa pro kvalifikované obyvatelstvo
 - dojde ke snížení depopulačních tendencí a odlivů mládeže a „mozků“ = impuls pro komunitní rozvoj a resilienci
 - tvorba nových X zvýšení dostupnosti stávajících
- Cíl: více znalostní, kreativní a diverzifikované lokální ekonomiky
- Opatření:
 - podpora podnikavosti již od nejnižšího vzdělávacího stupně
 - místa pro tvorbu sociálního kapitálu a sítí (fablaby, coworky, re-use centra...)
 - prezentace pozitivního image venkovských oblastí
 - podpora práce z domu přes internet
 - místní zdroje – jejich systematické mapování a přidávání hodnoty
 - udržení hodnoty v místě – lokalizace ekonomiky

Metodika Chytrého venkova

3. Resilientní komunita a chytré služby

- Pilíř propojuje témata populačního vývoje a ekonomik venkova
- Klíčovým je růst (pozitivních) interakcí mezi obyvateli, tím usnadňovat řešení problémů jedince, kdy se do jeho řešení zapojují jiní členové dané komunity.
 - Problémy s demografickým stárnutím, sociálními a zdravotními službami.
- Cíl: je přispět k intenzivnějším kontaktům a komunikaci mezi občany, přispívat k posilování komunity, jejího života a dobrých sousedských vztahů
- Např. aktivní stárnutí prostřednictvím různých komunitních projektů
- Opatření:
 - *Sociální inovace v podnikání mládeže*
 - *Mezigenerační komunitní centra*
 - *Sdružení Neratov – obnova místní komunity*
 - *Chytré sociální služby*
 - *Podpora dostupnosti sociálních a zdravotních služeb – venkovské taxi*

4. Kvalitní životní prostředí

- **Pilíř podporuje využití inovativních postupů umožňujících snižování environmentální zátěže za současného poskytnutí stejných nebo i lepších služeb**
- Cíl: využití SMART technologií a inovací vedoucích ke zlepšení kvality prostředí a kvality života
- **Jednotlivé typy venkova mají rozdílné problémy, např.** problémy odvozené od obecně vyšší koncentrace zástavby, dopravní infrastruktury (a dopravy samotné) i průmyslových aktivit a dalšími jevy s tímto souvisejícími.
- Opatření:
 - *Precizní zemědělství*
 - *Metering a internet věcí v zemědělství*
 - *Povodňové hlásiče spojené s rozhlasem pro krizové řízení*
 - *Technologie pro optimalizaci odpadového hospodářství*
 - *Monitoring stavu a kvality vodních zdrojů v obci*

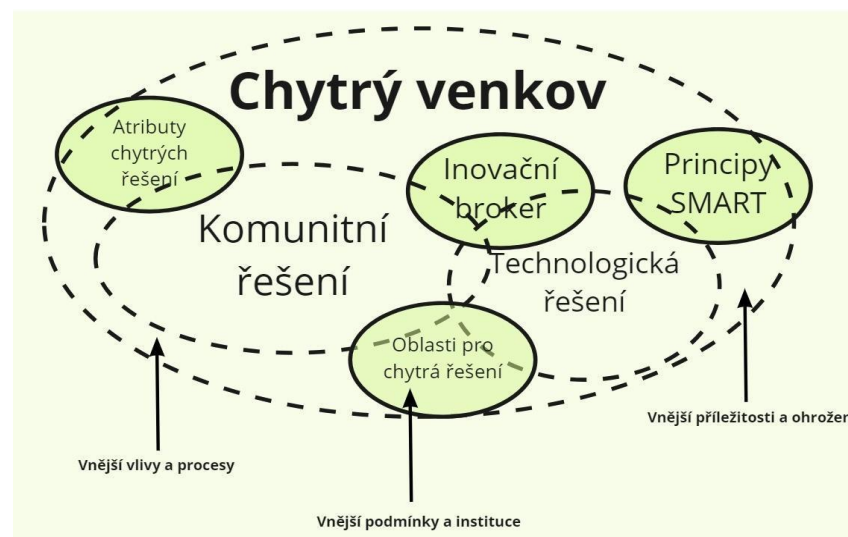
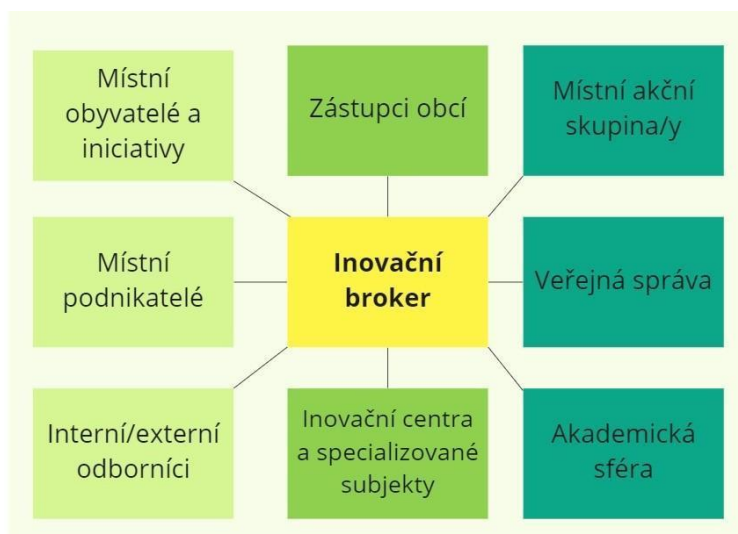
- Pilíř propojuje téma kombinace různých druhů dopravy, podpory sdílené mobility, s důrazem na bezpečnost silničního provozu a na ochranu krajiny a přírody.
- Cíl: rozvíjet kvalitní dopravní dostupnost na regionální centra pro všechny skupiny obyvatel spoluprací mezi různými aktéry
- dekarbonizace, sdílení, poptávková služba mobility, prostorová dekoncentrace cestujících vyžadující specifické vzorce veřejné dopravy
- Opatření:
 - *Poptávková veřejná doprava*
 - *Koncept mobility jako služby*
 - *Automatizované systémy dopravních informací s navigací k volným parkovacím plochám*
 - *Mobilní pošta*
 - *Dopravní služba reagující na poptávku – doplnění stávajícího systému veřejné dopravy*

- Pilíř propojuje témata populačního vývoje a ekonomik venkova
- Cíl: rozvoj endogenního potenciálu obcí s využitím digitálních technologií, propojené a inteligentní infrastruktury
- rozvoj environmentálně udržitelných ekonomických činností na území obce a respektuje principy trvale udržitelného rozvoje
- vysoká míra účinnosti energetických systémů, preference obnovitelných zdrojů energie. Pro SMART koncept je pak charakteristická významná synergie s ICT a s komunikačními technologiemi (ICT).
- Opatření:
 - *Procesní a organizační opatření – zavedení energetického managementu*
 - *Zvyšování účinnosti veřejného osvětlení*
 - *Zvyšování podílu OZE na celkové spotřebě obce / obecního hospodářství*
 - *Posilování energetické resilience*
 - *Agrivoltaika*

Metodika Chytrého venkova

Inovační broker

- Inovační broker v rámci MAS či jiného sdružení obcí (jako osoba či soubor osob v rámci dané MAS) může být **animátorem implementace chytrého venkova a vzájemně propojovat obce, MAS a další aktéry** a zprostředkovávat jim klíčové informace pro volbu vhodných chytrých řešení.
- Na základě rozhovorů se starosty obcí bylo zjištěno, že **starostové vítají možnost zajištění kvalifikovaného poradenství v oblasti chytrých řešení, které bude, pokud možno nezávislé a bude řešit potřeby obcí s využitím chytrých řešení.**

Metodika Chytrého venkova

Inovační broker

- Inovační broker by měl mít minimálně mediátorskou funkci a zajišťovat propojení MAS na horizontální úrovni (se zástupci se zkušenostmi s realizací podobných projektů na obecní úrovni, místních podniků, či úrovni jiných MAS) či na vertikální úrovni s experty ze znalostní základny (krajské úřady, inovační centra, univerzity).

Variantní řešení inovačního brokera:

- Inovační broker-mediátor na úrovni MAS (DSO)
- Inovační broker na krajské úrovni (krajský expert na oblasti Chytrého venkova)
- Inovační broker jako platforma institucí tvořících regionální inovační systém

Metodika Chytrého venkova

Jak ji prosadit do území?

- Iniciace inovačního brokera
- Víceúrovňové vládnutí a vertikální spolupráce aktérů - stát jako „facilitátor“ rozvoje (např. krajský energetik)
- Specifická kritéria v rámci SCLLD - pro podporu „chytrých“ projektů – na co zaměřit?
 - přidávání hodnoty primární produkci (podpora projektů, subjektů, technologií v těchto oblastech)
 - budování znalostních ekonomik na venkově
 - podpora zadržování vody v krajině
 - podpora lokálních forem spolupráce (členství v klastrech, zastřešujících organizacích atd.)

Děkuji za pozornost

petr.hlavacek@ujep.cz

